

UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET
"HAXHI ZEKA"

TREGJET DHE INSTITUCIONET FINANCIARE

HYRJE NË TREGJET DHE INSTITUCIONET FINANCIARE

Ph.D. Fisnik Morina

SHKURT , 2018

© Can Stock Photo - csp18145180

TREGJET DHE INSTITUCIONET FINANCIARE

- Lënda: Tregjet dhe Institucionet Financiare
- Viti II-të, Semestri IV, Departamenti: Administrim Biznesi
- Statusi i lëndes: Obligative
- Javët mësimore: 15 (2 orë ligjerata, 2 orë ushtrime)
- Mësimdhënesit: Prof. Asoc. Dr. Halil Kukaj
Ph.D. Fisnik Morina
- Emaili: halilkukaj@yahoo.com
fisnik.morina@unhz.eu

Qëllimet e lëndës:

- Qëllimi i lëndës është që të elaborojë kuptimin e sistemit financiar, dhe që të ofrojë njohuri për studentët në lidhje me mekanizmat, strukturën dhe praktikën e aktiviteteve të sistemit financiar modern, tregjet financiare dhe institucionet financiare.
- Studentët do të jenë në gjendje për të kuptuar teorinë, njohuritë themelore dhe teknikat e përdorura në sektorin financiar, për të kuptuar ngjarjet e rëndësishme financiare dhe marrjen e vendimeve financiare.

Përshkrimi i lëndës

- Lënda ofron njohuri bazë për tregjet financiare, segmentet e sistemit financiar, letrat me vlerë, bursat dhe sistemin European financiar.
- Lënda fokusohet kryesisht në rolin e tregjeve financiare dhe institucioneve financiare në ekonomi.
- Ai synon t'u japë studentëve të kuptuarit për llojet e ndryshme të tregjeve dhe institucioneve financiare, instrumentet financiare, funksionimin e tregjeve dhe institucioneve financiare ndërkombëtare, bashkëveprimet ndërmjet pjesëmarrësve kryesor të tregut, mjedisin rregullativ dhe institucional në të cilin ata veprojnë.
- Kjo lëndë studion lloje të shumta të instrumenteve financiare, të tilla si aksione dhe obligacione, dhe instrumente moderne financiare të tilla si instrumentet derivative (opcionet, kontratat fjuçers, swaps kontratat etj).

Rezultatet e pritura të nxënies:

- Pas përfundimit të këtij kursi (lënde) studenti do të jetë në gjendje që:
  - Të dijë se si duhet të organizohen tregjet financiare; në veçanti tregjet e parasë dhe të kapitalit.
  - Mund ta krahasojë zhvillimin e tregjeve dhe të instrumenteve financiare me vendet e tjera të zhvilluara dhe me ato që janë në tranzicion (vendet në regjion).
  - Zhvillon koncept të qartë se si duhet të jetë një sistem ekonomik dhe financiar.
  - Definitivisht, pas leksioneve të kursit, studenti që me sukses e përfundon këtë cikël të ligjëratave, më lehtë e kupton dhe shumë më lehtë inkorporohet në jetën ekonomike që ndërtohet në ekonominë e tregut.

Metodologjia e mësimëdhënies:

- Prezantimi i temës mësimore në Power Point
- Përsëritja e temës paraprake nga grupi i caktuar i studentëve, analiza dhe diskutime
- Rast studimi apo detyrë (për orën e ushtrimeve) lidhur me temën e ligjëruar

Metodat e vlerësimit:

- Prezantimi dhe puna grupore: 0 - 10%
- Punimi seminarik: 0-10%
- Testi I 0-45%
- Testi II 0-45%
- Provimi përfundimtar 0- 90%

Literatura bazë:

- Aristotel Pano, Elisabeta Gjoni - TREGJET FINANCIARE
Instrumentet dhe veprimet e tyre
- Lavdosh Zaho - TREGJET DHE INSTITUCIONET FINANCIARE
- Frederic Mishkin & Stenly G. Eakins - Tregjet dhe institucionet
financiare Pjesa e I

Hyrje

9

Financa si shkencë dhe sistemi financiar :

- Financa -> arti dhe shkenca e administrimit të parasë.
- Funksioni i financës -> shpërndarja e burimeve, përfshirë edhe sigurimin e burimeve, investimin dhe menaxhimin e tyre.
- Sistemi financiar -> vend qe historikisht funksionon në shërbim të grumbullimit të fondeve dhe shpërndarjes së tyre në ekonomi.

► *Efiçenca e sistemit financiar rritet ngjashmërisht me rritjen e përdorimit të kursimeve të individëve nga ana e investitorëve.*

Komponentët e një sistemi financiar:

- **Instrumentat financiare**, dëshmi dokumentare të detyrimeve lidhur me këmbimin e burimeve ndërmjet palëve kontraktuese;
- **Tregjet financiare**, vendet ku tregtohen instrumentat financiare;
- **Institucionet financiare**, organizma financiare, që krijojnë dhe tregtojnë instrumentat financiare dhe lehtësojnë rrjedhjen e fondeve;
- **Normat**, tërësia e rregullave që disiplinojnë sjelljen e çdo pjesëmarrësi.

Rëndësia e lëndës “Tregje dhe Institucione Financiare”

11

- Thellimi ne studim te specializuar te: **finances, ekonomiksit** etj. dhe nderlidhja qe ka me njohurite e marra nga: **makroekonomia, financat në përgjithësi dhe personale, investimet.**
- Sistemi financiar në çdo vend është në **evoluim** të përhershëm.
- Në kohën e sotme **ekonomia**, ecurinë e saj e mbështet në mbarëvajtjen tregjeve financiare. Popullarizimi i idesë së investimeve në bursa.
- Për një mënyrë sa më efikase të përdorimit të **mjeteve monetare** në dispozicion.
- Shumat e medha të mjeteve monetare dhe numri i madh i kompanive ne **bursa.**
- **Globalizimi** i ekonomisë dhe **tregtimi on-line** i titujve financiarë ka hequr barrierat mes vendeve dhe popujve.
- Luhatjet e indekseve të bursës si **indikatorë të ekonomisë** së një vendi dhe të ndryshimeve qeveritare apo krizave të mundshme.

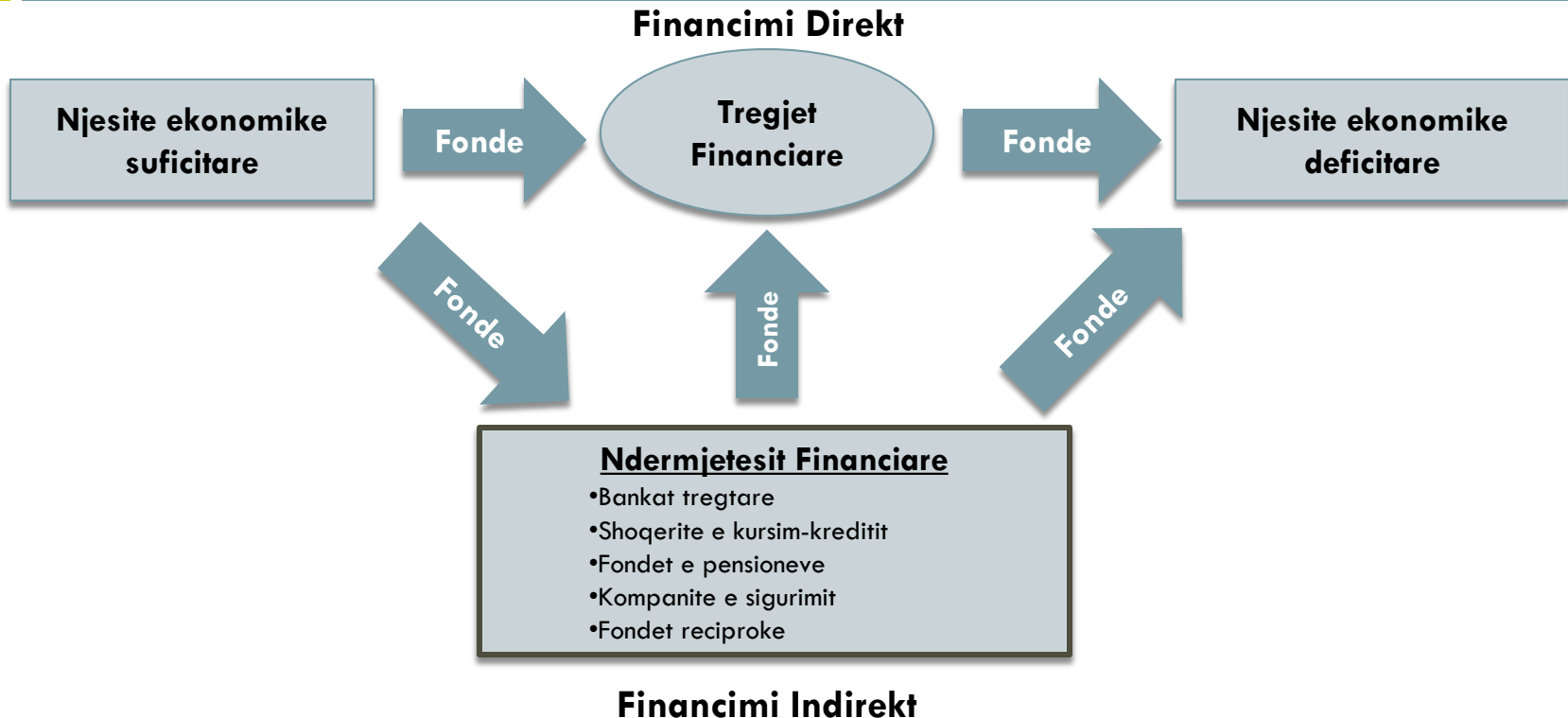
- Cili është kuptimi dhe esenca e letrave me vlerë?
  - *Dokumente me shkrim, më të cilat emetuesi i tyre obligohet të përmbushë detyrimet (e shënuara në keto letra) ndaj poseduesve të tyre.*
  - *Juridikisht merr vlerë nga e drejta që i inkorporohet kesaj letre.*
  - *Funksioni themelor ekonomik -> zëvendësimi i mënyrës së pagesave me para të gatshme.*

Ne lidhje me këtë nënçështje le të shohim:

- a. Karakteristikat e përbashkëta të letrave me vlerë**
- b. Llojet e letrave me vlerë**
- c. Instrumentët financiarë dhe klasifikimi i tyre**

Institucionet financiare dhe klasifikimi i tyre

13

Institucionet financiare - Ndërmjetës të specializuar financiarë

- ❑ Kryejne nje sere sherbimesh dhe me veprimtari te automatizuara
- ❑ Sigurojne informacion te plote dhe jo shume te kushtueshem

Klasifikimi i institucioneve financiare

14

□ *Institucionet financiare depozituese*

- Ofrojnë shumëllojshmëri llogarish të çekueshme dhe kursimi (me afat, pa afat).
- Paratë i përdorin për kreditim biznesesh dhe individësh, për dhënie huash etj.
- Përfshin: bankat tregtare, shoqëritë e kursim- kreditit, bankat e kursimeve etj.

□ *Institucionet financiare kontraktuale*

- Hartojnë kontrata me klientët e tyre, ku u sigurojnë mbrojtje financiare nga humbja e jetës apo pasurisë.
- Paratë e grumbulluara i investojnë në instrumenta financiare të tregut të kapitaleve.
- Burimi i fondeve të tyre: pagesa e kuotave të përcaktuara në kontratë.
- Përfshin: kompanitë e sigurimit, të jetës dhe pasurisë, si dhe fondet e pensioneve.

□ *Institucionet financiare të tjera*

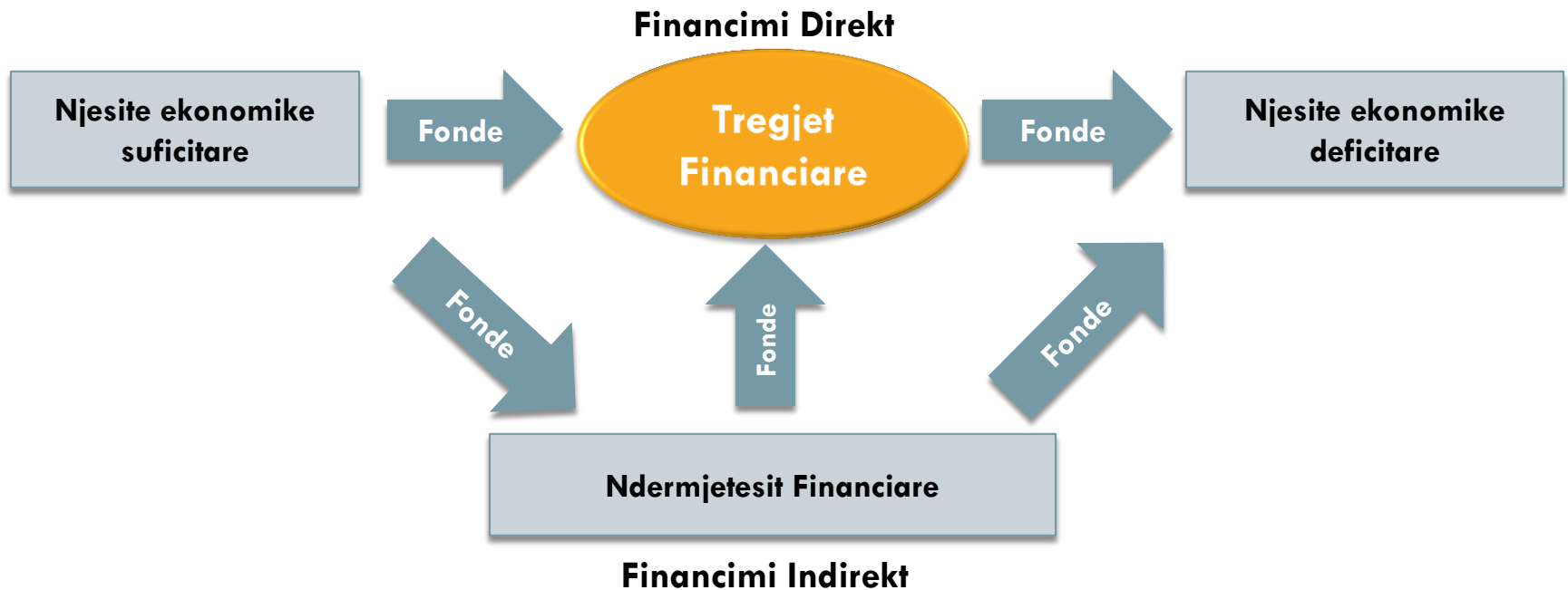
- Blejnë letra me vlerë nga njësitë deficiçtare dhe ia shesin ato njësisive sufiçitare.
- Burimi i fondeve të tyre: duke ofruar publikut L.V. të borxhit me një normë kthimi.
- Përfshin: kompanitë financiare, fondet reciproke, agjensitë qeveritare, etj.

□ *Kompanitë financiare*

- Ofrojnë kredi konsumatore dhe kredi për bizneset.
- Grumbullojnë paratë nga shitja e letrave me vlerë që i emetojnë vetë.

Tregjet financiare dhe klasifikimi i tyre

15

- *Tregjet Financiare* – vende te specializuara, ku transferohen fondet monetare nga njesite suficitare tek ato defiçitare npj. Instrumenteve Financiare dhe ku përcaktohen çmimet (kuotimet) e ketyre instrumentave.

Klasifikimi i tregjeve financiare

16

- a) *Sipas maturimit te instrumenteve financiare që tregtohen në këto tregje.*
- **tregje te parasë**
  - **tregje të kapitalit**
- b) *Sipas kohës së emetimit të instrumenteve financiare që tregtohen në tregjet financiare*
- **tregje parësore (primar)**
  - **tregje dytësore** (Bursat si ato të New York, Tokio, Londër, Paris, Hong Kong, etj.)
- c) *Sipas shkallës së organizimit*
- **tregjet e organizuara** (bursa e letrave me vlerë)
  - **tregjet mbi banak, OTC (Over the Counter)** - realizimi i biznesit me anë te mjeteve moderne të telekomunikacionit dhe mungesa e tregtimit të centralizua
- d) *Sipas shkallës së efektivitetit*
- **tregje efektive** - kur çmimet e letrave me vlerë reflektojnë tërësisht të gjithë informacionin në zotërim
  - **tregje jo efektive** - kur çmimet e letrave me vlerë nuk shprehin gjendjen dhe perspektivën e kompanisë
- e) *Sipas kohës së kryerjes së transaksioneve*
- **tregje spot** (tregje cash) - transaksionet shoqërohen me derdhjen e parave (1 ditë, 1 javë)
  - **tregje të së ardhmes** - njerëzit kontraktajn për transaksione në të ardhmen.

Ju Faleminderit për vëmendje !

□ SUKSESE !

